

HELSINGIN SEUDUN SUUNNAT

3 / 2003

ALUETALOUS JA ELINKEINOELÄMÄ

Seudun talouskasvu

pysähtyi keväällä

TYÖMARKKINAT

Seudun työttömyys-
aste nousee

ASUNTOMARKKINAT

Asuntojen hinnat
nousussa

VÄESTÖ

Helsingissä muutto-
tappiota, Vantaan
ja
kehysalueen väestö
kasvaa

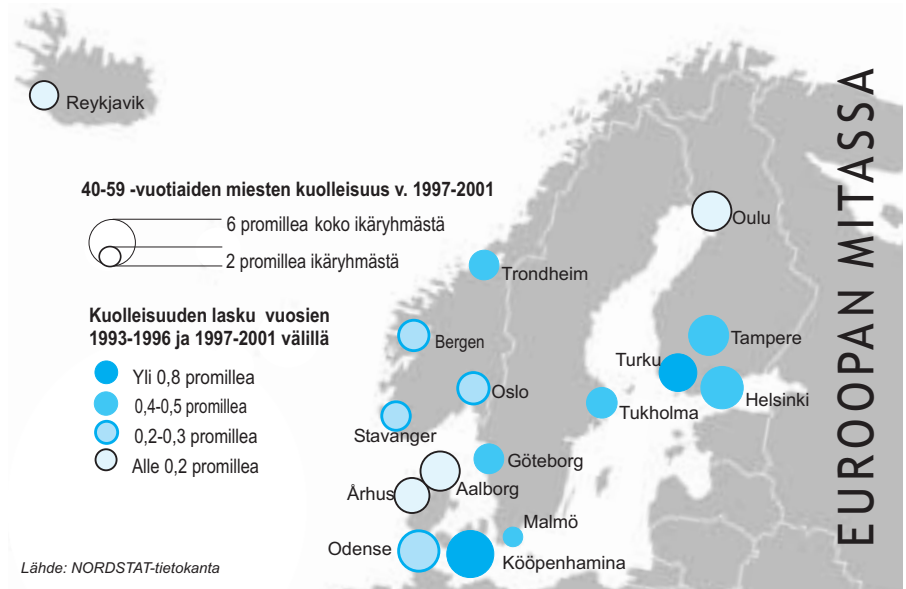
HYVINVOINTI

Asumistuella ja
kunnallisella velka-
neuvonnalla
tarvetta
pääkaupunkiseudul-
la

VALOKIILASSA

Kati Björkstén
Väestöryhmien väli-
set
sosioekonomiset ja

Ajankohtaiskatsaus seudun kehitykseen 5.9.2003

Keski-ikäisten miesten kuolleisuus laskee Helsingin seudulla

Pohjoismaissa 40–59-vuotiaiden miesten kuolleisuus vuosina 1993–2001 on ollut suurinta Kööpenhaminan, Aalborgin ja Odensen seudulla Tanskassa sekä Helsingin, Tampereen, Oulun ja Turun seudulla Suomessa. Kaikissa näissä kuolleisuus on ollut vähintään 5 promillea ikäryhmästä.

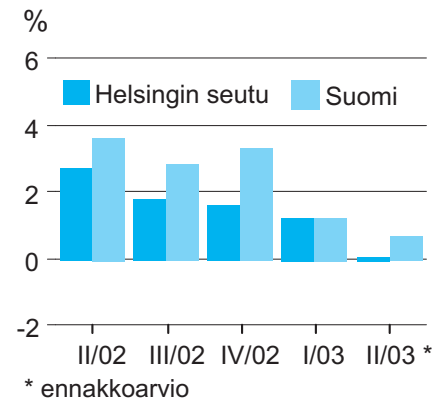
Viimeisten kymmenen vuoden aikana kuolleisuus on laskenut merkittävimmin Turussa ja Kööpenhaminassa. Viime vuosikymmenen alkuun verrattuna tilanne on parantunut myös Helsingissä ja Tampereella, mikä näkyy mm. siinä, että kuolleisuus laski molemmissa verrattuna Ruotsin seutukuntiin vuosina 1997–2001 vähintään yhtä paljon. Oulussa, Aalborgissa ja Århusissa kehitys ei ole ollut yhtä suotuisaa. Vuonna 2001 kuolleiden osuus koko ikäryhmästä laski Oulussa, Aalborgissa ja Århusissa 0,1 promillea.

Viime vuosina 40–64 -vuotiaiden miesten kuolleisuus näyttää pysähtyneen Suomessa vuoden 2000 tasolle. Keski-ikäisiä miehiä kuoli kuluvan vuoden 1. puoliskolla Helsingin seudulla yhteensä 595 ja koko maassa noin 3 100. Määrät ovat hieman pienempiä kuin vuotta aikaisemmin. Tosin huhti-kesäkuussa kuolleiden miesten määrä laski lähes 5 prosenttia Helsingin seudulla verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan, ja koko maan määrä laski vajaan 3 prosenttia. Tiedot perustuvat NORDSTAT tietokantaan ja Tilastokeskuksen lukuihin.

ALUETALOUS JA ELINKEINOELÄMÄ

Tuotannon volyymi

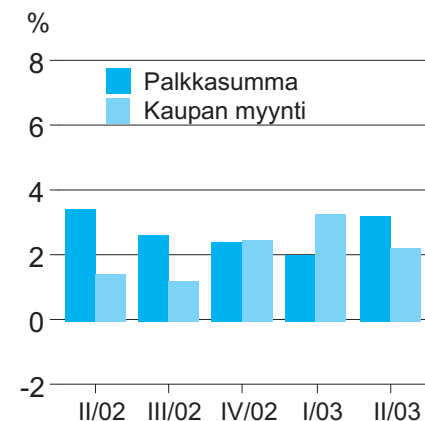
Muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Tilastokeskus ja Seppo Laakso

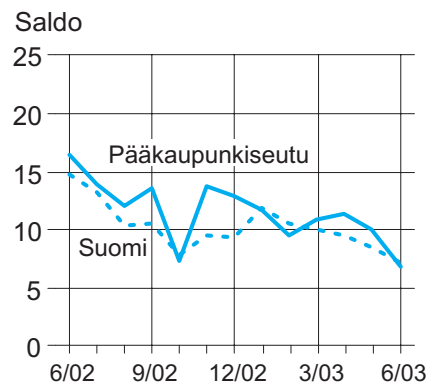
Palkkasumma ja kaupan myynti Helsingin seudulla

Nimellinen arvon muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Tilastokeskus, liikevaihto- ja palkkatiedot

Kuluttajien luottamusindikaattori

Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

Seudun talouskasvu pysähtyi keväällä

Helsingin seudun talouskasvu pysähtyi keväällä jälleen kokonaan. Tuotannon määrä jäi Helsingin seudulla vuoden 2003 toisella neljänneksellä ennakoarvion mukaan samalle tasolle kuin vuotta aikaisemmin. Näin ollen edellisten neljännesten orastava kasvu ei jatkunut kuluvan vuoden keväällä. Helsingin seudun kehitys oli yhä heikompaa kuin koko maassa, jossa tuotanto kasvoi arvion mukaan vajaan prosentin edellisvuodesta. Tuotanto supistui erityisesti teollisuudessa ja liike-elämän palveluissa. Kasvavia aloja olivat lähinnä alueen oman kysynnän varassa toimivat alat: rakentaminen, palvelut kotitalouksille sekä kauppa.

Kaupan myynti ja yritysten maksama palkkasumma kasvaa edelleen

Kaupan myynti kasvoi huhti–kesäkuussa Helsingin seudulla ennakoarvion mukaan 2,2 % edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Liikevaihto kaikilla toimialoilla yhteensä oli huhtikuussa prosentin korkeampi kuin vuotta aikaisemmin. Maaliskuussa vastaava kasvu oli 3 prosenttia. Liikevaihto kohosi huhtikuussa eniten moottoriajoneuvojen kaupassa (6 %).

Yritysten maksama palkkasumma kasvoi Helsingin seudulla ennakoarvion mukaan huhti–kesäkuussa 3,2 % verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan. Nopeinta palkkasumman kasvu oli toukokuussa julkisessa hallinnossa (5 %).

Pääkaupunkiseudun kuluttajien luottamus työllisyysnäkyymiin heikentynyt

Kuluttajien luottamus talouteen oli huhtikuussa suunnilleen ennallaan maaliskuuhun verrattuna. Vuosi sitten mielialat olivat kuitenkin paremmat. Kuluttajat uskoivat kuitenkin omaan talouteensa edelleen vahvasti, ja pessimismi Suomen talouden kehityksen suhteen väheni hieman maaliskuusta. Kuluttajien talousluottamuksen vähittäinen hiipuminen jatkui kuitenkin touko–kesäkuussa. Kesäkuussa jo 32 % kuluttajista uskoi, että Suomen taloustilanne huononee seuraavan vuoden aikana. Viime vuonna talouden heikkenemiseen uskoi vastaavana ajankohtana 19 % kuluttajista.

Kuluttajien luottamusindikaattori laski koko maassa maaliskuun saldoluovusta 10,1 kesäkuuhun mennessä selvästi pitkäaikaisen keskiarvonsa alapuolelle; saldoluku oli 7,2. Pääkaupunkiseudulla uskottiin talouden näkyymiin koko maata varovaisemmin. Luottamusindikaattori laski maaliskuun saldoluovusta 10,9 kesäkuussa vajaan 7:ään.

Oman taloutensa kohentumiseen luotti pääkaupunkiseudulla kesäkuussa edelleen 31 % kuluttajista ja vain 12,5 % pelkäsi taloutensa huononevan vuoden kuluessa. Edelliseen vuosineljännekseen

verrattuna saldoluvut pysyivät lähes ennallaan. Kotitaloutensa rahatilannetta ja mahdollisuuksia säästää kuluttajat pitivät edelleen erinomaisina. Huhtikuussa 18,3 % ja kesäkuussa 17,1 % kotitalouksista piti ajankohtaa erittäin hyvänä lainanoton kannalta. Säästämisen arvioi huhtikuussa kannattavaksi 45,3 % ja kesäkuussa noin 48 % kuluttajista. Kotitalouksilla on kodin sisustussuunnitelmia ja kodinkoneiden ostoaikeita edelleen runsaasti. Toukokuussa 51 % kuluttajista piti kestotavaroitten ostamista edullisena. Vastaava osuus oli vuosi sitten 32 prosenttia.

Pääkaupunkiseudun kuluttajista noin 40 % arvioi huhtikuussa ja noin 50 % toukokuussa, että työttömyys lisääntyy seuraavan 12 kuukauden aikana. Noin joka kymmenes työllinen arveli työttömyyden joko melko tai hyvin todennäköisesti osuvan vuoden sisällä omalle kohdalleen. Kuluttajista yli puolet, eli noin 62 %, arvioi kesäkuussa, että työttömyys lisääntyy seuraavan vuoden aikana. Luvut ovat selvästi koko maan lukuja suurempia.

Uudenmaan suhdanneodotukset koko maata synkempiä

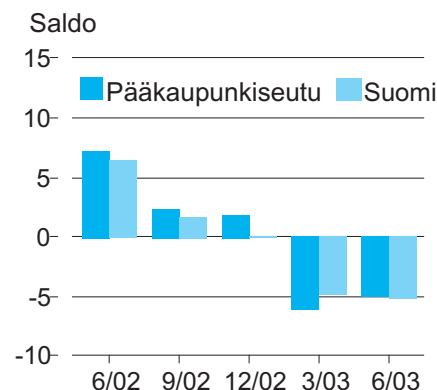
Teollisuuden suhdannetilanne on selvästi tavanomaista heikompi ja näkymät loppuvuodelle ennallaan. Tuotanto ja vienti sekä työvoiman määrä supistuivat selvästi ennakoitua enemmän. Myös tilauksia saatiin odotettua niukemmin. Kilpailuaseman viennissä EU:n ulkopuolelle arvioitiin yleisesti heikentyneen. Lähikuukausina vientitilausten ennakoidaan hieman lisääntyvän, mutta tuotteiden hintojen arvioidaan kuitenkin jatkavan laskuaan. Vielä vuoden kuluttua investointien tason odotetaan olevan nykyistä alempi koko maassa.

Suhdannenäkymiä luotaava saldoluku oli heinäkuussa Uudellamaalla lukemassa -11 (koko Suomi -1), kun se oli huhtikuussa -12 (koko Suomi 5). Vastaaajista 22 prosenttia ennakoitiin tilanteen jatkossa huononevan ja ennallaan tilanteen arveli säilyvän kaksi kolmasosaa Uudenmaan yrityksistä. Paranemista odotti huhtikuun tavoin 11 prosenttia vastaajista. Teollisuuden ja rakentamisen suhdanneodotukset ovat koko maan keskiarvoa varovaisemmat, ja tuotanto on jäänyt vuoden takaista pienemmäksi.

Myös uudet tilaukset ovat huvenneet. Tilauskannan saldoluku oli heinäkuussa -29, kun se oli huhtikuussa -20. Heikko kysyntä on puolestaan vähentänyt Uudenmaan teollisuuden ja rakentamisen yritysten työvoiman tarvetta, ja saldoluku -23 olikin selvästi vuoden takaista pienempi. Työvoiman määrä on laskenut koko maassa viime kuukausina, ja vähennysten uskotaan jatkuvan myös lähikuukausien kuluessa.

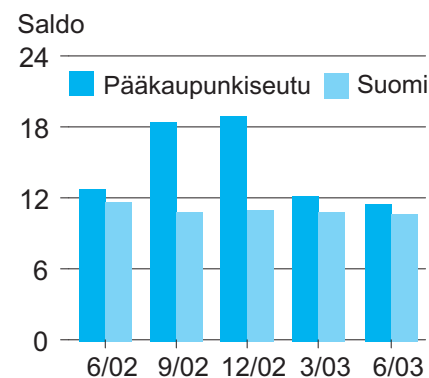
Vientimäärät ovat odotusten mukaisesti olleet viime aikoina laskussa, mutta syksyllä viennin ennakoidaan piristyvän. Heikko kysyntä on Uudenmaan yritysten yleisin tuotantorajoite. Tuotantokapasiteettia on teollisuudessa ja rakentamisessa yleisesti vapaana, sillä heinäkuussa runsas kolmannes vastaajista (huhtikuussa 46 %) arvioi kapasiteetin ylittävän kysynnän.

Kotitalouksien odotukset Suomen talouden kehityksestä, tuleva vuosi

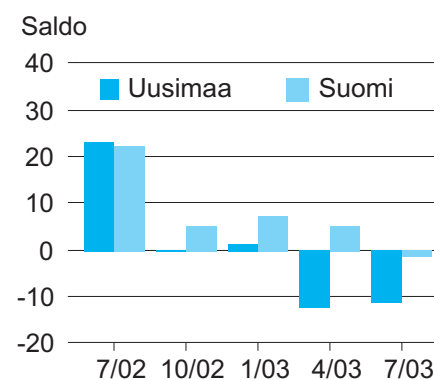
Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

Kotitalouksien odotukset oman talouden kehityksestä, tuleva vuosi

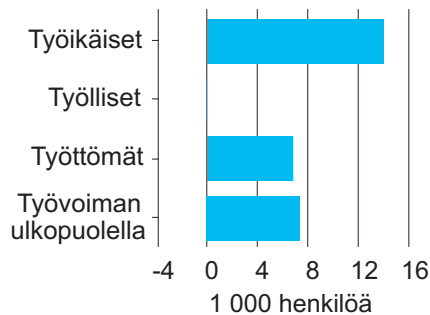
Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

Teollisuuden ja rakentamisen odotukset suhdannenäkymistä

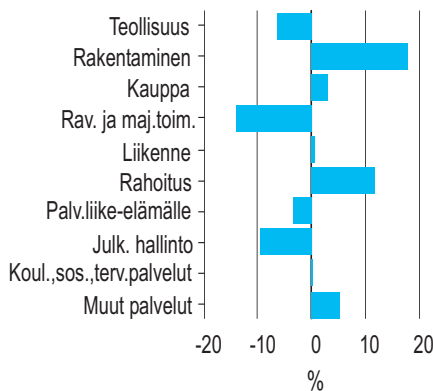
Lähde: Teollisuuden ja työnantajain keskusliitto, Suhdannebarometri

Työkäisten (15-74 v.) määrän muutos ja pääasiallinen toiminta Helsingin seudulla

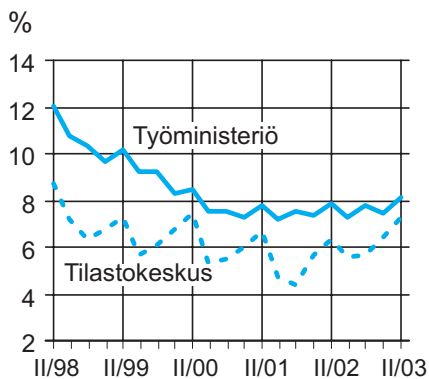
Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

Toimialojen kehitys Helsingin seudulla Työllisen työvoiman muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

Työttömyysaste (%) Helsingin seudulla

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus ja Työministeriö, työvälitystilasto

TYÖMARKKINAT

Työllinen työvoima kasvaa kuntasektorilla

Helsingin seudun työllinen työvoima oli kuluvan vuoden 2. neljänneksellä 652 000 henkilöä. Helsingissä oli 292 000, Espoossa 120 000, Vantaalla 104 000 ja kehysalueella 132 000 työntekijää. Työllisen työvoiman määrä pysyi huhti-kesäkuussa koko maassa lähes ennallaan edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Työllinen työvoima väheni Espoossa runsaalla 8 prosentilla ja Vantaalla noin prosentilla, mutta Helsingissä kasvua oli 2,6 prosenttia.

Suurin työnantaja Helsingin seudulla on yksityinen sektori. Sillä työskenteli huhti-kesäkuussa 484 000 henkilöä, kun julkisella sektorilla oli 164 000 työllistä työntekijää. Koko Suomessa julkisen sektorin työntekijöitä oli 658 000 ja yksityissektorilla 1,7 milj. henkilöä.

Valtiolla oli töissä työllisestä työvoimasta Helsingin seudulla tammi-maaliskuussa noin 6 % ja huhti-kesäkuussa 10 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin vastaavana ajankohtana. Yksityisen sektorin tilanne on pysynyt Helsingin seudulla lähes ennallaan, kun taas kuntien työllinen työvoima kasvoi 3,6 % eli lähes 7 500:lla hengellä. Samansuuntainen kehitys on havaittavissa myös koko Suomessa. Valtion työpaikat vähenivät reilut 4 % ja kuntien työpaikat lisääntyivät lähes saman verran.

Helsingin seudun työvoima kasvaa rakennus- ja rahoitussektoreilla

Helsingin seudun työllinen työvoima kasvoi vuoden 2. neljänneksellä rakentamisessa 18%:lla edelliseen vuoteen verrattuna ja työvoiman kasvu oli ripeää myös rahoitussektorilla (11,8%). Rakennussektorilla työskenteli noin 39 000 ja rahoitussektorilla puolestaan noin 26 000 henkeä. Työvoimaa vähennettiin edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna 13,9 % ravintola- ja majoituspalveluissa sekä 9,6 % julkishallinnossa. Työntekijöitä ko. sektoreilla oli vastaavasti noin 24 000 ja 36 000.

Helsingin työvoimatoimistossa oli kesäkuun lopussa 2 249 avointa työpaikkaa, mikä oli 1,5 % enemmän kuin vuosi sitten. Ammattiryhmittäin eniten avoimia työpaikkoja oli kaupallisessa sekä palvelutyössä.

Seudun työttömyysaste nousee

Tilastokeskuksen mukaan työttömien osuus työvoimasta oli Helsingissä 7,6 %, Helsingin seudulla 7,3 % ja koko maassa 10,5 %. Työministeriö laskee Helsingin työttömyysasteeksi kesäkuussa 9,5 prosenttia. Espoon työttömyysaste oli Työministeriön mukaan 6,8 %, Vantaan 8,3 %, kehyskuntien 6,7 % ja Helsingin seudun 8,2 %. Koko maan työttömyysaste oli 11,0 prosenttia.

Työttömien määrä kasvaa edelleen

Työkäisiä, eli 15–74 -vuotiaita, oli Helsingin seudulla huhti–kesäkuussa 947 400 henkilöä. Työkäisten määrä kasvoi edelliseen vuoteen nähden 1,5 prosenttia. Työllisen työvoiman määrä (652 000 henkilöä) pysyi ennallaan. Otoksesta lasketun arvion mukaan työttömien määrä kasvoi noin 15 prosentilla. Työttömiä oli Helsingin seudulla 51 700, ja kokonaan työvoiman ulkopuolella oli noin 244 000 henkeä.

Koko maassa työkäisiä oli 3 924 900 ja työllisiä noin 2 400 000 eli lähes sama määrä kuin vuotta aikaisemmin. Työttömänä oli koko maassa noin 281 000 henkilöä. Työttömien määrä on pysynyt lähes ennallaan, ja työvoiman ulkopuolella olevien määrä on kasvanut reilulla prosentilla edellisvuoteen verrattuna.

Nuorisotyöttömien määrä nousee ja pitkäaikaistyöttömien määrä laskee

Nuorten alle 25-vuotiaiden työttömien määrä kasvoi Helsingissä 12 prosentilla edellisestä ja noin 25 prosenttia vuoden alusta. Alle 25-vuotiaiden osuus työvoimasta oli 0,9 % Helsingissä ja 1,6 % koko maassa.

Pitkäaikaistyöttömien määrä väheni edelleen Helsingissä lähes kahdella ja koko maassa lähes kahdeksalla prosentilla edelliseen vuoteen nähden. Pitkäaikaistyöttömien osuus työvoimasta oli nyt 2,8 % Helsingissä ja 2,7 % koko maassa.

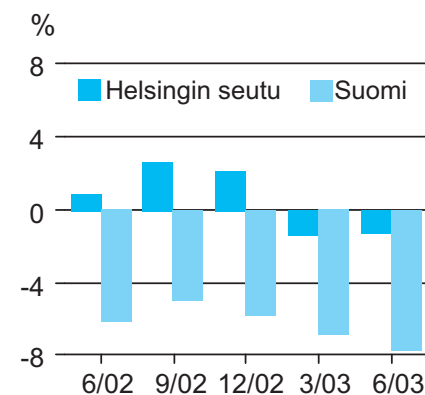
ASUNTOMARKKINAT

Asuntojen hinnat nousussa

Vanhon kerrostaloasuntojen hinnat nousivat huhti–kesäkuussa koko maassa keskimäärin 2,4 prosenttia vuoden ensimmäisestä neljänneksestä. Pääkaupunkiseudulla hinnat nousivat 2,9 % ja muualla maassa 1,9 %. Helsingissä vanhojen kerrostaloasuntojen hinnat nousivat 3,4 %, Vantaalla noin 2 % ja Espoossa 0,5 % edelliseen neljännekseen verrattuna.

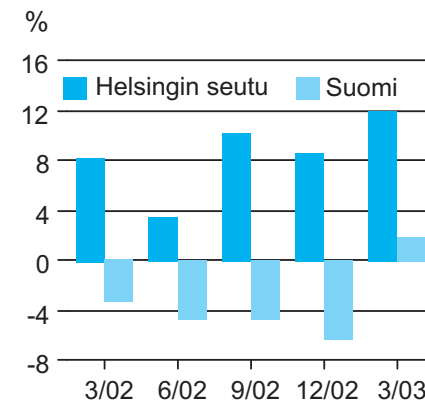
Kun hintoja verrataan vuotta aikaisempaan hintaan, vanhojen kerrostaloasuntojen hinnat nousivat koko maassa keskimäärin 5,3 %. Helsingissä vastaava nousu oli 4,4 %, Vantaalla 4,6 %, Espoossa 6 % ja kehysalueella 6,5 %. Kehysalueen kuntiin luetaan mukaan nyt myös Riihimäki.

Pitkäaikaistyöttömyys Määrän muutos (%) edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta

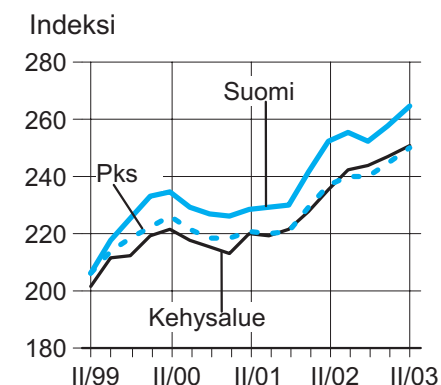
Lähde: Työministeriö, työnvälitystilasto

Nuorisotyöttömyys Määrän muutos (%) edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta

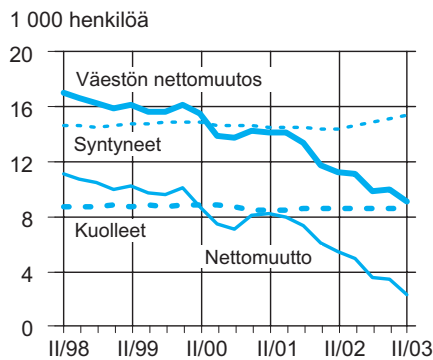
Lähde: Työministeriö, työnvälitystilasto

Asuntojen hinnat

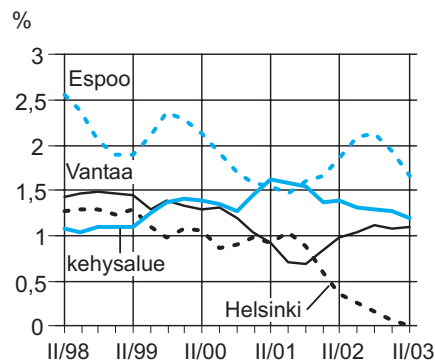
Lähde: Tilastokeskus, asuntojen hinnat

Väestön kumulatiivinen nettomuutos (abs.), mennyt vuosi

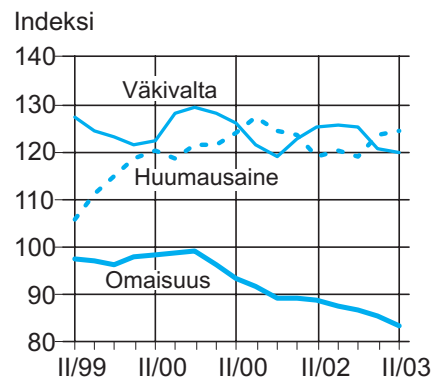
Lähde: Tilastokeskus

Väestönmuutos Helsingin seudulla alueittain Väestönmuutoksen osuus (%) väestöstä

Lähde: Tilastokeskus

Poliisin tietoon tulleet rikokset Kausitasoitettu indeksi 1/1995 = 100

Lähde: Helsingin poliisilaitos

VÄESTÖ

Helsingissä muuttotappiota, Vantaan ja kehysalueen väestö kasvaa

Helsingin seudun väestön lisäys oli kuluvan vuoden 2 neljänneksellä noin 1 970 henkilöä Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan. Syntyneitä oli noin 3 855 ja kuolleita 2 085, lisäksi muuttovoitto toi seudulle noin 200 henkilöä. Helsingin väestönmäärä laski 385 henkilöllä. Espoossa väestönmäärä kasvoi 586 ja Vantaalla noin 521 henkilöllä.

Ainoastaan Helsingissä tulomuuttajien määrä oli lähtömuuttajia pienempi huhti-kesäkuussa. Helsinkiin muutti muualta Suomesta yhteensä noin 7 423 asukasta, ja Helsingistä muutti pois noin 8 230 henkeä, joten muuttotappio oli noin 800 henkeä. Espoossa, Vantaalla ja kehysalueella tulomuuttajia oli enemmän kuin muualle Suomeen lähteviä. Espoon muuttovoitto oli noin 18, Vantaan noin 170 ja kehysalueen noin 700 henkeä.

Seudun sisäinen muutto kohdistui Helsingistä ja kehysalueelta Vantaalle ja Espooseen, joissa nettomuutto on molemmissa noin 200 henkeä.

Ulkomaalaisten nettomuutto on edelleenkin positiivinen Helsingin seudulla, mutta määrässä on havaittavissa pientä laskua. Ulkomaalaisia tulomuuttajia on noin 1 200 ja lähtömuuttajia noin 476.

HYVINVOINTI

Huumausainerikoksien määrä kasvaa

Helsingissä poliisiin tietoon tulleiden omaisuus- ja väkivaltarikosten määrät ovat laskeneet. Omaisuusrikoksia tehtiin huhti-kesäkuussa noin 9 000, ja niiden määrä laski noin 8,5 % viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Väkivaltarikosten määrä oli noin 1 400, ja niiden määrä laski 2,5 % edellisvuodesta. Huumausainerikoksia tehtiin Helsingissä noin 600, ja niiden määrä kasvoi noin 3% edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Tammi-maaliskuun tilanteeseen verrattuna muutokset ovat päinvastaisia.

Lasten kotihoidontuen saajien määrä ennallaan

Lakisääteistä lasten kotihoidon tukea päivähoitomuotona käyttäviä perheitä oli huhti-kesäkuussa pääkaupunkiseudulla noin 14 500. Tukea saavien perheiden määrä oli lähes sama kuin vuotta aikaisemmin. Helsingissä lasten kotihoidon tukea sai noin 7 200, Espoossa 3 900, Vantaalla miltei 3 300

ja Kauniaisissa noin 110 perhettä. Lakisääteistä kotihoidontukea saavien perheiden osuus perheistä, joissa on 0–2 -vuotiaita lapsia, on kasvanut erityisesti Kauniaisissa vastaavaan edellisen vuoden arvoon verrattuna (nyt 40,2 %, aikaisemmin 33,7 %). Pääkaupunkiseudulla vastaava osuus on pysynyt käytännössä ennallaan (kasvanut 0,1% vuoden takaisesta arvostaan).

Toimeentulotuen tarve vaihtelee pääkaupunkiseudulla

Toimeentulotukea saavien henkilöiden lukumäärä on kasvanut pääkaupunkiseudulla tammi-maaliskuun 45 589 hengestä 48 078 henkeen. Helsingissä toimeentulotuen saajia oli huhti–toukokuussa kuukausikeskiarvojen perusteella noin 31 100 ja vuotta aikaisemmin vastaavana ajankohtana 31 500 henkilöä. Vähennystä viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna oli noin prosentti. Espoossa toimeentulotukea sai noin 8 100 henkilöä, mikä on runsas 10 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Vantaalla toimeentulotuen tarve on kuitenkin kasvanut lähes 6 prosentilla, ja tuen saajia oli noin 8 900 henkeä.

Asumistuen saajien määrä kasvaa edelleen

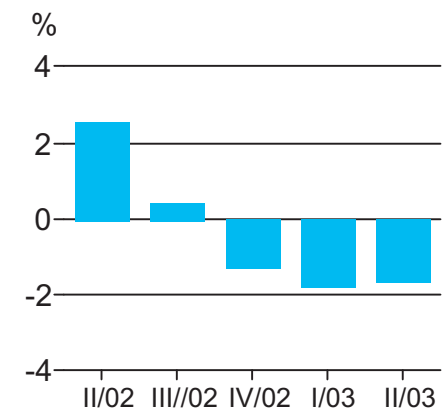
Asumistuen saajien määrä lisääntyi pääkaupunkiseudulla huhti–kesäkuussa noin 4 % viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Tuen saajia oli noin 34 300, ja heidän osuutensa asutokunnista oli 7,8 prosenttia. Eniten asumistuen saajia oli Helsingissä, noin 21 900. Espoossa asumistukea sai noin 5 800 ja Vantaalla lähes 6 600 henkeä. Asumistuen saajien määrä on kasvanut Espoossa 4,6 %, Helsingissä 4,3 % ja Vantaalla noin 4,7 prosenttia. Vastaavat osuudet asutokunnista olivat noin 6,7 %, 8,0 % ja 8,7 prosenttia. Kauniaisissa asumistuen saajien määrä on laskenut koko 2 000 luvun ajan, ja edellisen vuoden vastaavaan neljännekseen verrattuna tuen saajien määrä laski peräti 14 prosentilla.

Kunnallisen velkaneuvonnan uusien asiakkaiden määrät kasvussa

Kunnallisen velkaneuvonnan uusien asiakkaiden määrät ovat kasvaneet erityisesti Helsingissä, jossa muutos edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan on lähes 54 prosenttia. Velkaneuvonnassa oli 560 uutta asiakasta. Espoossa heitä oli noin 270, ja määrä on kasvanut edellisestä vuodesta lähes 30 prosenttia. Vantaalla velkaneuvonnan uusina asiakkaina oli 138 kotitaloutta. Velkaneuvonnan asiakkaina olevien kotitalouksien määrä on kasvanut edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden noin 11 prosenttia.

Pankit, valtiolta ja Takuu-säätiö sopivat toukokuussa 2002 ns velkasovinto-ohjelmasta 1990-luvun laman aikana ylivelkaantuneiden velkaongelmien ratkaisemiseksi. Velkaneuvonnan jonojen takia ohjelman vaikutukset alkavat ilmeisesti näkyä varsinaisesti vasta vuonna 2003.

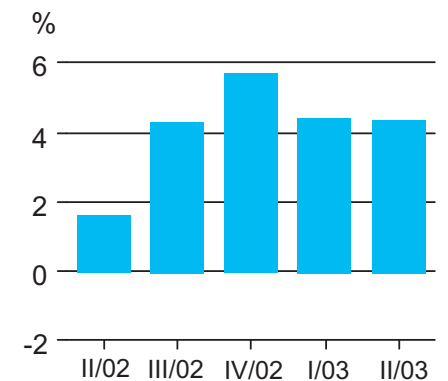
Toimeentulotukea saavat henkilöt pääkaupunkiseudulla

Lähde: Helsinki, Espoo ja Vantaa

Asumistuen saajat

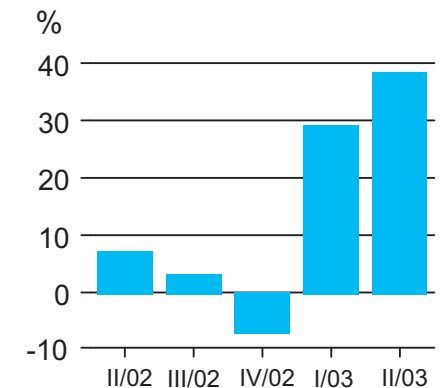
Yleisen asumistuen saajat pääkaupunkiseudulla, määrän muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Kela

Velkaneuvonnan asiakkaat

Määrän muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Helsinki, Espoo ja Vantaa

Väestöryhmien väliset sosioekonomiset ja alueelliset terveyserot - Helsingin ja Uudenmaan terveysprofiili

Tutkimus terveyseroista

Terveyserot ilmentävät terveyden epätasa-arvoa sekä epäoikeudenmukaisuutta ja niiden tasaaminen on ollut yksi suomalaisen terveyspolitiikan pitkän linjan päätavoitteita. Silti väestöryhmien väliset suhteelliset erot ovat viime vuosikymmeninä joko pysyneet samana tai jopa suurentuneet. Suomessa sosiaaliryhmien väliset terveyserot ovat muihin Euroopan maihin verrattuna poikkeuksellisen suuret

Alueellisia ja sosioekonomisia terveyseroja tutkittiin osana Sosiaali- ja terveysministeriön käynnistämää valtakunnallista Terveydenhuolto 2000-luvulle -hanketta. Tutkimuksessa terveyseroja selvitettiin sairaanhoitopiireittäin, myös piirien sisällä esiintyviin alueellisiin eroihin kiinnitettiin huomiota.

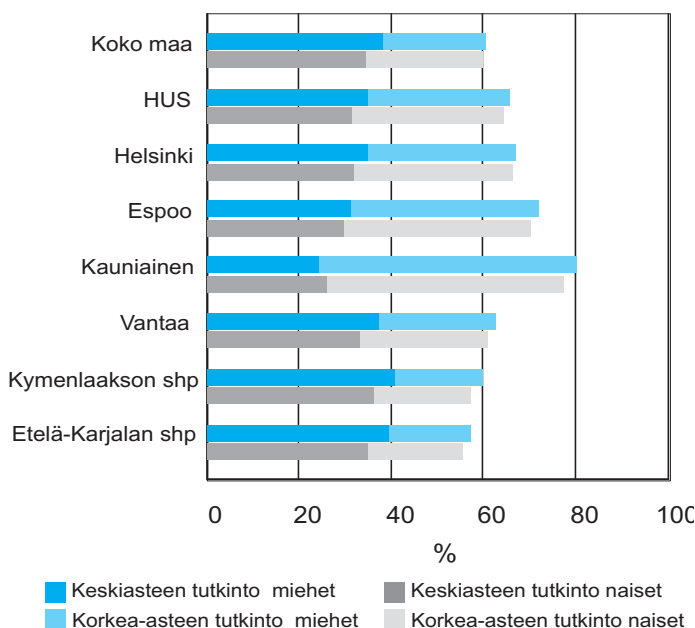
Tutkimuksen mukaan terveydentilalla on kiinteä yhteys ikään, sukupuoleen, asuinalueeseen, sosiaaliryhmään, koulutukseen, tuloihin, siviilisäättyyn, kieleen ja työttömyyteen. Sosioekonominen asema vaikuttaa johdonmukaisesti ja jyrkästi yleisimmin käytettyihin terveyden osoittimiin, kuten koettuun terveydentilaan, kuolleisuuteen ja sairastavuuteen. Suuri osa sosioekonomisista terveyseroista aiheutuu terveyskäyttäytymisen eroista. Erytisen jyrkkiä erot ovat sukupuolten välillä. Alueelliset terveyserot ovat selvästi sosioekonomisia pienemmät mutta havaittavissa. Alueellisiin terveysprofiileihin vaikuttaa vahvasti alueen väestörakenne ja elinkeinorakenne. Suomessa tärkein sairausryhmittäinen syy alue-eroihin ja myös sosioekonomisiin kuolleisuuseroihin on perinteisesti ollut veren-

kiertoelinten sairaudet ja varsinkin sepelvaltimotauti. Nykyään niiden rinnalle on noussut alkoholinkäyttöön liittyvät sairaudet, mielenterveyden häiriöt, itsemurhat, tapaturmat ja kasvainkuolleisuus.

Helsingin ja Uudenmaan alueen terveysprofiili

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueen väestö on lisääntynyt koko 1990-luvun ajan ja väestönkasvu jatkuu edelleen. Etenkin varttuneen työikäisen väestön (55–64 -vuotiaat) sekä vanhusväestön (yli 75-vuotiaat) määrä lisääntyy. Alueella koulutustaso on verraten korkea, etenkin korkea-asteen tutkintojen osuus on huomattavan suuri verrattuna koko maahan. Työttömyysaste on pysytellyt koko maahan verrattuna alhaisena. Työkyvyttömyyseläkkeen saajia on alueella vähemmän kuin koko maassa keskimäärin, erityiskorvattavia lääkkeitä käytetään vähemmän ja sairausvakuutuspäivärahopäivien määrä pienempi. Erytisen hyvä tilanne näiltä osin on Helsingissä, Espoossa, ja Kauniaisissa. Hus -alueen väestön terveys näyttää pääsääntöisesti hyvältä, väes-

Kuvio 1. Väestö koulutusasteen mukaan 2001

tön pitkäaikaissairastavuus on vähäisempää ja väestö kokee terveydentilansa keskimäärin paremmaksi kuin muualla Suomessa asuvat.

Helsinki ja pääkaupunkiseutu erottuvat monelta osin muun Uudenmaan alueesta. Helsingissä pitkäaikaissairauksia on vähemmän kuin muualla Uudellamaalla. Toisaalta Helsingissä elinajan odote sekä aktiivi-ikä ovat lyhyemmät. Hus -alueella on verenkiertoelinten, sekä tuki- ja liikuntaelinten sairauksia koko maahan verrattuna melko vähän, etenkin Helsingissä. Sen sijaan helsinkiläisillä on paljon tapaturmia, mielenterveys- ja alkoholiongelmia. Psykkinen oireilu on helsinkiläisten miesten ja sekä uusmaalaisien että helsinkiläisten naisten keskuudessa koko maata yleisempää. Vaikka pääkaupunkiseudulla on muihin alueisiin verrattuna vähemmän elinolosuhteiden tuottamia riskitekijöitä, on itsemurha-kuolleisuus suhteellisen suuri.

Tapaturmakuolleisuus on helsinkiläisillä suurempi kuin muualla Uudellamaalla. Erityisesti miesten tapaturmakuolleisuus on alueella suuri, lähes kolminkertainen naisiin nähden.

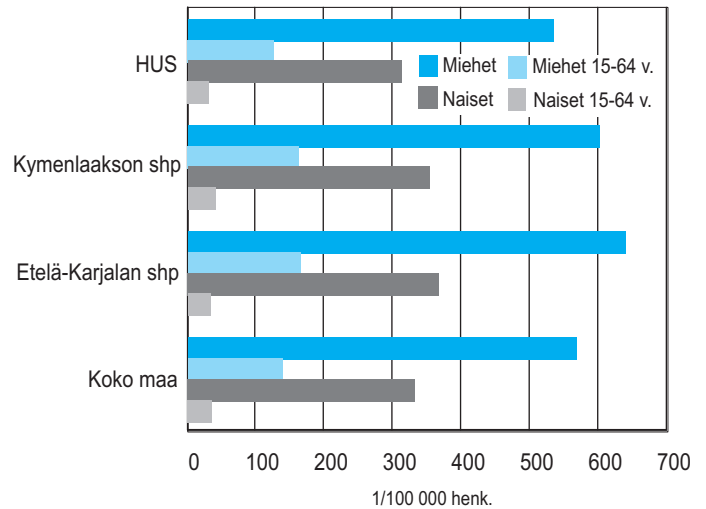
Kurkunpää-, henkitorvi- ja keuhkosityöpäkuolleisuus on Hus -piirissä korkea verrattuna koko maahan ja Helsingin alueen suuri kuolleisuus kasvattaa koko Hus -alueen kuolleisuustilaa. Eturauhas- ja keuhkosityöpäkuolleisuus on miehillä kutakuinkin koko maan tasoa, mutta Helsingin alueella hieman alhaisempi kuin muualla Uusimaalla. Rintasyöpään kuolleisuus on korkea koko maahan nähden kaikkialla Hus -piirin alueella, etenkin Helsingissä. Dementiaan ja Alzheimerin tautiin kuolleisuus on Hus -alueella korkeampi kuin koko maassa. Naisten kuolleisuus on miesten kuolleisuutta korkeampi, mutta tämä johtuu siitä, että naiset elävät keskimäärin miehiä vanhemmiksi.

Uudenmaan rannikkoseudulla on useita kaksikielisiä kuntia, joiden väestö on huomattavan tervettä. Tulosten mukaan ruotsinkielinen väestö jää ennenaikaiselle eläkkeelle suomenkielisiä myöhemmin ja heillä on keskimäärin pitempi aktiivi-ikä sekä parempi terveys kuin suomenkielisillä.

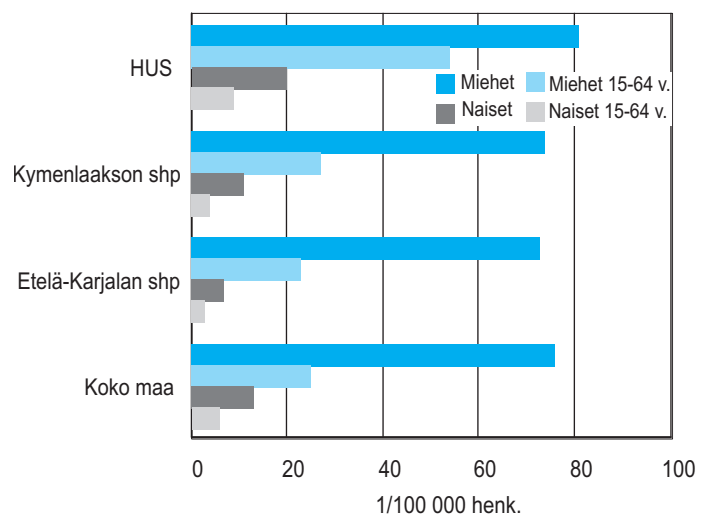
Tulevaisuuden suunnat

Pääkaupunkiseudun ja ylipäänsä Hus -alueen väestön terveys ei esimerkiksi Itä- ja Pohjois-Suomeen verrattuna vaikuta huolestuttavalta, mutta silti pääkaupunkiseudun väestön terveyteen tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Monissa tutkimuksissa pääkaupunkiseudun väestön elinajanodote on raportoitu lyhyemmäksi ja kuolleisuus korkeammaksi kuin vertailualueilla. Yhtenä pääsyyntä on suhteellisen korkeasta sosioekonomisesta asemasta huolimatta pääkaupunkiseudun naisten ja keski-ikäisten miesten muita alueita keskimääräistä suurempi kuolleisuus. Korkeaan kuolleisuuteen arvellaan vaikuttavan etenkin runsas alkoholin käyttö ja tupakoinnin yleisyys. Myös huumeiden käyttö on li-

Kuvio 2. Kuolleisuus verenkiertoelinten sairauksiin sairaanhoitopiireittäin ja koko maassa 1994-1998.

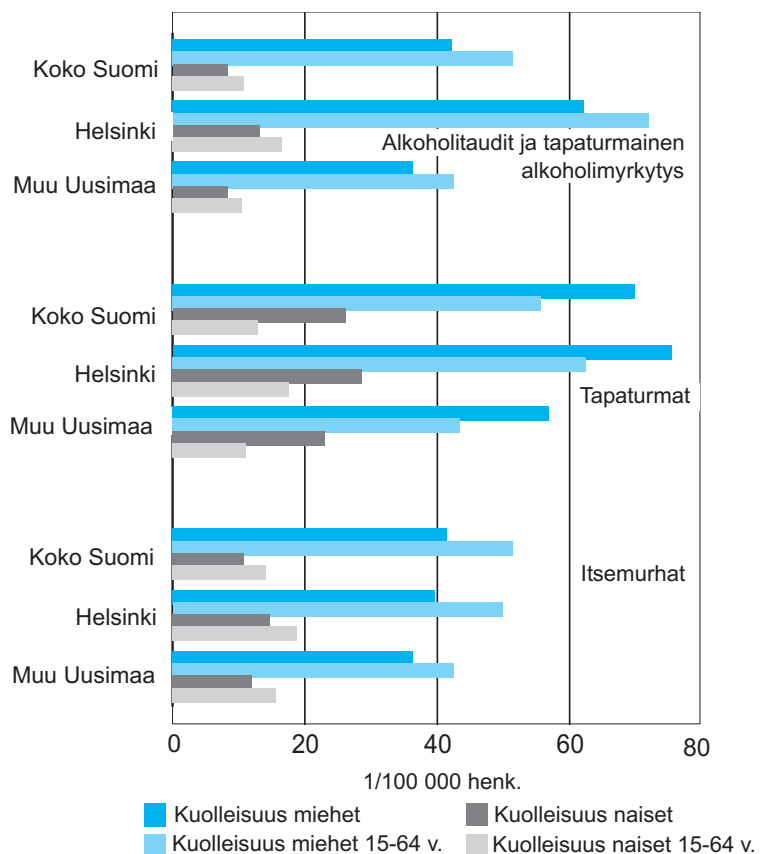
Kuvio 3. Kuolleisuus kurkunpää-, henkitorvi ja keuhkosityöpään sairaanhoitopiireittäin ja koko maassa 1994-1998

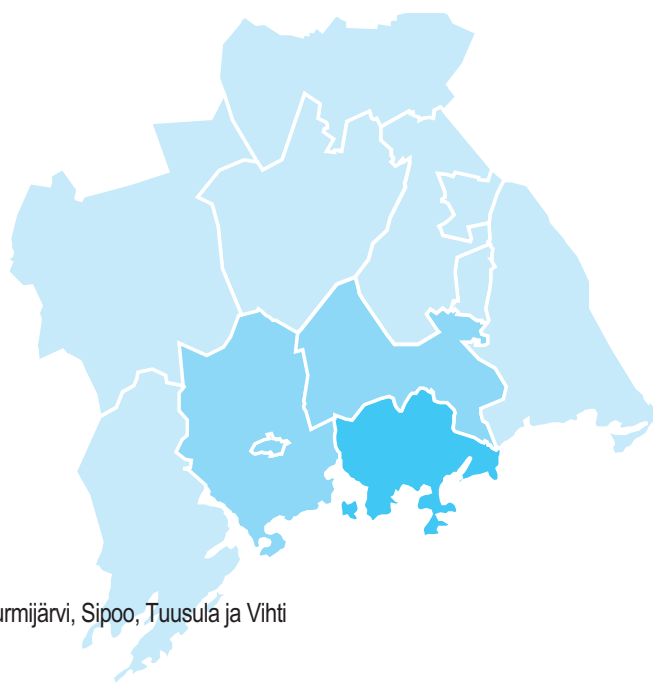
sääntynyt. Epäedullisen terveystyytymisen lisäksi kaupunkiympäristöön liittyvien ominaispiirteiden, kuten kiireisen elämänrytmin aiheuttaman stressin ja ilmansaasteiden, on arveltu myös vaikuttavan.

Perusväestön terveystason voidaan olettaa säilyvän hyvänä, sillä helsinkiläisten ja pääkaupunkiseudun väestön elintavoissa sekä terveystottumuksissa tapahtuneet muutokset ovat olleet suotuisia. Ravitototumukset ovat muuttuneet terveellisemmiksi, ylipainoisuuden lisääntyminen on pysähtynyt ja vapaa-ajan liikunta on lisääntynyt. Havaittavissa on kuitenkin polarisaatiotrendi terveystyytymisen suhteen: etenkin koululaisten, nuorten aikuisten, työttömien, yksin asuvien ja syrjäytyneiden elintapakulttuurit lisäävät terveysriskejä. Terveyserojen kaventamiseen tärkeä rooli on terveyspoliittisten toimien tulisi olla luonteeltaan ennaltaehkäiseviä ja kohdistua erityisesti heikoimmassa sosiaalisessa asemassa oleviin. Perinteisesti Suomessa toteutettujen universalististen terveysinterventioiden sijaan tarvitaan räätälöityjä ja riskiryhmiin kohdistettuja terveysinterventioita.

Kuvio 4. Kuolleisuus alkoholisairauksiin, tapaturmiin ja itsemurhiin Helsingin ja Uudenmaan alueella sekä koko maassa 1994–1998.

Lähteet: Björkstén, Kati (2002) Selvitys alueellisista ja sosioekonomisista väestöryhmien välisistä terveyseroista. Etelä-Suomen lääninhallituksen julkaisu, 2002: 60. Hakapaino Oy, Helsinki.

Aluejako

Pääkaupunkiseutu:	Helsinki, Espoo, Kauniainen ja Vantaa
Kehysalue:	Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Nurmijärvi, Sipoo, Tuusula ja Vihti
Helsingin seutu:	Pääkaupunkiseutu ja kehysalue
Uusimaa:	Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakunnat

Käsitteitä

Asunnon ostoaikomukset:

Niiden kotitalouksien osuus, jotka aikovat ostaa asunnon varmasti tai mahdollisesti seuraavan vuoden aikana.

Ilmanlaatuindeksi:

Ilman epäpuhtauksien (rikkidioksidi, typpidioksidi, häkä, otsoni ja hengitettävä pöly) kuukausittaisiin maksimiarvoihin perustuva indeksi.

Julkisen liikenteen matkustajat:

Helsingin sisäisen liikenteen matkustajamäärä.

Kuolleisuus (eli kuolevuus):

Käsitteellä tarkoitetaan kuolemista ilmiönä, jonka väestöllistä vaikutusta tutkitaan, tai mitä tahansa mittalukua, joka ilmoittaa kuolleiden osuuden (yleensä promilleina) väestöstä tai jostakin väestönosasta.

Lento- ja laivaliikenteen matkustajat:

Lähteneet ja saapuneet matkustajat yhteensä.

Myynti:

Helsingin seudulla sijaitsevien yritysten arvonlisäveron alainen myynti.

Palkkasumma:

Helsingin seudulla sijaitsevien yritysten maksama palkkasumma.

Rikokset:

Väkivaltarikokset – poliisin tietoon tulleet henkeen tai terveyteen kohdistuvat rikokset sekä siveellisyyserikokset; Omaisuusrikokset – poliisin tietoon tulleet varkauudet, näpistyksen, ryöstöt, vahingon teot, moottoriajoneuvon luvattomat käyttöönotot, petokset jne.

Saldoluku:

Saldoluku suhdanne- ja kuluttajabarometrissä on suhdanteiden paranemista odottavien ja huononemista odottavien painotettu erotus. Positiivinen luku kuvaa optimistisia odotuksia.

Tuotanto:

Kuvaa alueen yritysten ja muiden yhteisöjen tuotannollista aktiiviteettia käyttäen seuraavia tietoja:- Helsingin seutu: Toimialoittaisten tuotannon kehitystä ennakoivien indikaattorien perusteella konstruoitu ennakoiva kuvaaja. Tuorein katsauksessa esitettävä tieto perustuu indikaattoreiden ennakoarvoihin. Tietolähde: Kaupunkitutkimus. - Suomi: Kansantalouden neljännesvuosittilinpidoon bruttokansantuote kiintein hinnoin (Tietolähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito), lukuun ottamatta tuoreinta neljänestä. Tuorein neljännes on Kaupunkitutkimuksen laatima ennakoarvio.

Työnvälitystilasto:

Työministeriön tilasto, joka perustuu työnhakijoiden rekisteriin. Työvoimatutkimuksen ja työministeriön luvut poikkeavat: työvoimatutkimuksen työttömyysasteet ovat 2–3 prosenttiyksikköä pienempiä.

Työttömyysaste:

Työttömien osuus työvoimasta.

Työvoimatutkimus:

Tilastokeskuksen otospohjainen kuukausittain tehtävä haastattelututkimus. Työllisyyttä koskevissa toimialoittaisissa tiedoissa on pienten toimialojen kohdalla suurehko virhemarginaali.

HELSINGIN SEUDUN SUUNNAT

Ilmestyy vuonna 2003 viikoilla 10, 23, 36, 49

Toimitus ja julkaisija

Helsingin kaupungin tietokeskus

PL 5520

00099 Helsingin kaupunki

Faksi (09) 169 3200

www.hel.fi/tietokeskus/tilastoja/suunnat, www.ytv.fi

Lisätietoja:

Carolina Sierimo, Helsingin kaupungin tietokeskus, p. (09) 169 3193

carolina.sierimo@hel.fi

Tuula Lappalainen, Helsingin kaupungin tietokeskus p. (09) 169 3752

tuula.lappalainen@hel.fi

Jaana Halonen, YTV, puh. (09) 1561 449

jaana.halonen@ytv.fi

KUSTANTAJAT

Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta
(YTV)

Helsingin kaupungin tietokeskus

Espoon tieto- ja tutkimuspalvelu

Vantaan tilasto- ja tutkimusyksikkö

Uudenmaan liitto

Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskus

Helsingin kauppamari